

nikom, zlasti „Štajercijancem“. Imamo okraje na Spodnjem Štajerskem, kjer nam je treba buditi narodno zavest (slovenjebistriški, konjiški, rogaški, marnberški), kjer je vsako narodno delo že itak sila težavno, ker so se vgnezdili naši nasprotniki in je naše ljudstvo, če že ne nasprotno, gotovo pa popolnoma brezbržno za slovensko stvar; koliko bomo v takih okrajih dosegli, če si bomo na zborovanjih, kakor na zadnjem v Poljčanah, nasprotovali, si lahko vsak misli!

Navedene vrstice naj zadostujejo! Stališče vsakega pravega rodoljuba mora biti, tesno združiti vse narodne delavce in skupno delati za boljše bodočnost slovenskega naroda na Spodnjem Štajerskem. Pozivu starejšega rodoljuba v eni zadnjih števil „Slov. Gosp.“ pa odgovorjam, da bomo tudi mladi, kateri poznamo naš pokljaj, težnje in razmere našega ljudstva in kateri vršimo iz ljubezni in požrtvovalnosti narodno delo, korakali po poti, katero so nam začrtali naši prvoboritelji, ne meneč se za novo stranko, katera bo o svojem času dobila primeren odgovor od ljudstva!

Politični ogled.

Šef generalnega štaba je postal namesto odstopivšega generala Becka general Portiorek. To mesto bi rad dobil vojni minister Pitreich. Ker se mu pa ni posrečilo, je odstopil.

Za ministra deželne brambe je imenovan feldcujmajster Julij baron Latscher, prejšnji poveljnik 9. kora v Jožefovem.

Nemška kmečka stranka na Češkem se brdsko pritožuje, da je kmetje, posojilnice in občine ne podpirajo dovolj, posebno pa ne njihovega lista, ki izbaja dvakrat na teden. Češka kmečka stranka pa izdaje dnevnik in je ta vkljub temu neprimerno bolj razširjen kakor nemški kmečki list. Slovenski kmetje, podpirajte tudi vi svojega „Slov. Gospodarja“, ki je popolnoma posvečen vašim težnjam.

Razne novice.

* V lastno obrambo! „Narodna stranka“ je izdala sedaj prvo številko svojega lista, v katerem je pokazala, da si hoče res vzeti za vzgled „Štajerca“, kakor se je govorilo na ustanovnem shodu. Popolnoma po „Štajercem“ receptu napada odlične in požrtvovalne spodnještajerske voditelje, ki pa se bržčas malo brigajo za tako pisarjenje. Razven voditeljev napada tudi posebno mene, ki sem bil navzoč kot poročevalec na njihovem ustanovnem shodu. Očita mi, da sem poročal neresnico, posebno glede govora g. dr. Kukovca. Ta gospod je govoril zelo zmedeno ter v nelogičnih stavkih. In nepripravljen kakor je bil po svoji navadi tudi takrat, je pač gotovo nehote govoril tako, kakor sem jaz poročal, čeprav je njemu in celi stranki sedaj zelo neljubo. Njegove besede sem sproti natančno zapisoval, zato jih vzdržujem v popolnem obsegu. Če je mogoče g. dr. Kukovec drugače mislil kakor je govoril, kriv

v Sobotiše (Sombotelj) na Ogrskem ali pa v Gradec. Herg se je v jeseni l. 1847. napotil v Gradec, kjer je pri pičlih sredstvih moral jako skromno živeti. A le nekaj mesecev je trajal redni pouk, zakaj že 13. marca 1848 je izbruhnila prekucija na Dunaju in zavrelo je po vsej Avstriji. Tudi v Gradcu je vse sanjalo o „zlati slobodi“, na nauk in šole nihče ni mislil. Dijaki so se pridružili narodni gardi in tvorili posebno akademsko legijo, vadili se v orožju in hodili na stražo. L. 1848. je prineslo avstrijskim narodom zlato prostost, zlasti so se Slovani vzdržali iz dolgega spanja in se začeli potegovati za svoje pravice. Povod je odmevala pesem: Živela Sloboda, Bratstvo in Enakost! V prvi navdušenosti so vsi, Nemci kakor Slovani, proslavljali enakopravnost vseh avstrijskih narodov, a ko je trebalo to enakopravnost tudi dejansko izvršiti, so Nemci, vajeni gospodstva, obrnili plašč: sebi so lastili vse, Slovani pa niso privoščili nič, k večjemu bi smeli biti njihovi ponižni hlapci. Tako je do današnjega dne v Avstriji vsled nemške nadutosti enakopravnost ostala le na papirju. Tudi v graški akademski legiji os izprva nemški in slovanski dijaki složno peli hvalospesve novi slobodi, a Nemcem je kmalu vzrastel greben, začeli so prezirati in zaničevati svoje slovanske tovariše. Slovani so tedaj izstopili iz akademiške legije, ki se je kmalu rastepla. V poletnem

je tega sam. Toda kdo bo sedaj to verjel, ko vemo, da njemu in njegovi stranki „sila kola lomi“. Drugikrat pač naj govori to, kar misli in naj se bolje pripravi za govor, da bo znal svoje misli tudi v besedah izražati. Presenečen in pobit pač nisem bil od tega zborovanja, ker ni bilo povoda; kajti vladala je na njem taka neodločnost, kakor še gotovo na mobenem ustanovnem shodu na svetu. Saj je moral predsednik ponovno postaviti vprašanje, ali se naj ustanovi stranka ali ne. Vedno so hodili govorniki okoli tega vprašanja, kakor maček okoli vroče kaše. Kar se tiče tistih 1000 kron, pa naj g. dr. Kukovec rajši na račun tiste svote uboge kmete zastopaj zastopa, ker dvomim, da bi našel med zborovalci človeka, ki bi mi sedaj, ko se mu je tako lepo po listu sugeriralo raztolmačenje dr. Kukovčevega govora, pričal, da sem jaz resnico poročal. Istina je, da je dr. Kukovec govoril, kakor sem jaz poročal, istina je pa tudi, da stranka sedaj noče priznati njegovih besed, ker si ne upa z odprtim vizirjem pred narod, ampak hoče hoditi „po ovinkih“.

F. Leskovar.

* Naš list in šolske počitnice. Slovenjebistriško učiteljsko društvo objavlja po „Domovini“, da je naše stališče glede šolskih počitnic protinučiteljsko, da je proti naobrazbi in proti našemu ljudstvu. Prosimo, tako pa vendar ne gre! Letos so prvokrat po Spodnjem Štajerskem po novem načinu počitnice in z dosedanjimi počitnicami je bilo tudi slovensko učiteljstvo zadovoljno do letos. Potemtakem smemo sklepati, da je bilo slovensko učiteljstvo blizu skozi 40 let tudi protinučiteljsko, proti naobrazbi in proti našemu ljudstvu. Ne, gospodje, taki sklepi segajo predaleč! Mi smo, in to nam vsi učitelji, tudi naši politični neprijatelji, priznavajo, postopali proti cenjenemu učiteljstvu in šoli z ozirom na naše kmečko stališče v tem vprašanju popolnoma pravilno, dostojno, ter nismo žalili ne učiteljstva niti — kar je oboje pri nas itak načelno izključeno — pisali proti šolski naobrazbi. Tukaj se gre za uresničenje vroče kmečke želje, ost našega boja pa ni obrnjena niti proti učiteljstvu, niti proti šoli. Kakor kaže dopis „Iz kmečkih krogov“, je sklep slovenjebistriškega učiteljskega društva vzbudil tudi med kmeti pozornost.

* Iz kmečkih krogov. Glasom poročila v „Domovini“ dne 19. t. m. št. 122 je na svojem zborovanju dne 14. t. m. slovenjebistriško učiteljsko društvo izrazilo svoje ogorčenje radi protinučiteljskega (?) in valed tega tudi protislovenskega (?) pisanja „Slov. Gosp.“ v zadevi poletnih po itic. Otrok je vendar učenec, a ne delavec, in stremimo torej za tem, da se bode otrok v itak kratki šolski dobi kolikor mogoče naobrazil. Za težka dela je še po 14. letu časa dovolj. Vsek zavedem kmet bo tako stališče odbraval. Kdor pa dela proti naobrazbi naše šolske mladine z zagovarjanjem jesenskih počitnic — se godi očitno — dela neposredno proti našemu ljudstvu. — Na to izjavo opomnim: Ako bi se zoper jesenske počitnice ugovarjalo s težkim delom, moramo naglašati, da so dolgi poletni dnevi v tem oziru gotovo še bolj mučni za mladino, kakor kratki jesenski

tečaju so posamezni dijaki zasebno napravili izkušnje pri svojih profesorjih, potem pa so se razšli križem sveta. Tudi Herg je bil v narodni gardi, a je že koncem majnika po opravljeni skitnji zapustil Gradec in odšel domov v Središče, kjer je ostal do novembra.

Slovenci so si takrat v Gradcu ustanovili društvo „Slovenija“. Filozof Herg, ki se je živo zanimal za narodne zadeve Hrvatov in Slovencev, je bil tudi ud tega društva. Meseca novembra 1848 se je povrnil v Gradec ter dovršil še drugo leto filozofije. Kot filozof je imel mekoč prilžnost v Gradcu, videti slavnega pesnika Stanika Vraza. Bil je v neki graški kavarni, kjer ga je narodna mladež z globokim spoštovanjem in navdušenjem pozdravljala.

Po dovršenem modroslovju je bil Herg v jeseni l. 1849. sprejet v graško bogoslovnico. Kakor poprej je tudi tukaj prav dobro napredoval v naukih, zraven je pa bil lepega vedenja. (Dalje prib.)

* Ohranila se je še njegova sprejemnica. Ker je izmed šitateljev menda malokdo videl sprejemnico narodnih gard iz l. 1848., jo tu opišemo. Na belem, trdem, 18 1/2 cm dolgem in 11 1/2 cm širokem papirju je napis: Nr. 169. Einreihungs-Karte in die National-Garde 8te Compagnie. Herr Lorenz Herg, Gardist. Vom Ober-Commando der National-Garde in Gratz. Podpisan: Negroni G. M. Pečat: National-Garde Gratz.

dnevi, ko se mladina največ kot pastirji za pašo živine, spravljaje sadja in druga lahka dela uporabljala. Meseca vinotoka se vrši v naših krajih vimska trgatve, katere se mladina z veseljem udeležuje, otroci se pa doma potrebujejo tudi za varuhe, kajti mnogi vinogradi imajo oddaljene vinograde in je radi tega v tem času negotovo redno šolsko obiskovanje. Otroci v šolski dobi pa vseeno ostanejo učenci, četudi imajo v jeseni počitnice, ki so še tudi sedaj v nekaterih krajih. Ako pa se uvede v smislu § 60 novega učnega reda nerazdeljen dopoldanski šolski pouk v vročih poletnih mesecih, pa tudi vročina ne bo imela nobenih ugodnih ali škodljivih posledic za mladino. Za nerazdeljen šolski pouk novega učnega reda § 60 se glasi: Deželno šolsko oblastvo sme na dobro utemeljeno prošnjo zastopov vobanih občin ali krajnega šolskega oblastva dovoliti uvedbo nerazdeljenega dopoldanskega pouka na posameznih ljudskih šolah, ako kažejo zdravstvene in gospodarske razmere šolskega okoliša, njegovo razsežnost ter krajne razmere potov in vremenske razmere, da je potrebna zaprosena uredba šole.

* Predrznost uradnikov c. kr. priv. južne železnice. Na prgi Ljutomer—Maribor je neki vročarvni železniški uslužbenec, ki je gotovo z Votanom v teotonskem gozdu zibal želod in z veliko žlico zajemal tamkaj svojo oliko, napisal na kovček s slovenskim naslovom: Windischer. Kako strašna osveta, ubogi kovček! Zakaj nisi stresel s sebe tistega pogubonosnega slovenskega naslova na pragermanska (!) tla, po katerih si se vozil! Čestitamo vodstvu južne železnice, da ima tako vzgledne uradnike, ki na tako olikan (pava kaže bolj izobraženega (!) človeka) način kažejo svojo pragermansko oliko in hvaležnost do plačevalcev!

* Pisemski poštni promet ob nedeljah. V trgovinskem ministrstvu delujejo na to, da se bodo v bodoče oddajala pisma ob nedeljah ves dan istotako, kakor ob delavnikih. V ta namen pa naj bi se prilepljale na pisma posebne „nedeljske znamke“, ki bi bile nekaj dražje od navadnih. Vsako pismo s tako znamko bi se oddalo naslovljencu tudi v nedeljo ob istih časih, kakor raznašajo pismonoše pisma ob delavnikih. V Belgiji je to že vpeljano.

Mariborski okraj.

m Maribor. Občinski svet mariborski je sklenil prositi pri ravnateljstvu južne železnice, da se na pravi nova postaja v Leningasse v Magdalenskem predmestju. Na ta način bi imelo Magdalensko predmestje, študenti in Poberž svoj kolodvor ob juž. žel., kar bi zelo povzdignilo te kraje.

m Slovenski prvi razred na mariborski gimnaziji razdeli se s 1. nov. v b in c razred. Kot suplent pride g. dr. Šarabon.

m „Marijanišče“ v Mariboru se preseli z današnjim dnem v Kasinogasse št. 6.

m Posojilnica pri Sv. Duhu na Ostrem vrhu poslala je č. g. F. S. Šegula, župnika pri Sv. Roku ob Sotli, kot častnemu občanu občine Gradišče in svojemu ustanovitelju ob svoji desetletnici krasno izdelano diplomu v dragocenem okvirju. Lep vzgled trajne hvaležnosti za nesebično delovanje!

m Marija Puščava. Pri občnem zboru katol. delavskega društva v Puščavi so bili dne 21. m. m. izvoljeni sledeči možje: Predsednikom Janez Perše, posestnik v Činžatu, podpredsednikom Franc Kušec, dbornikom Janez Mlakar, Karl Homer, Simon Pečovnik, Jakob Maurič, Franc Hrvati, Andrej Vesjak in župnik G. Zrnko, namestnikom Anton Barja in Pavel Uršand, pregledovalca računov Simon Pečovnik in Valentin Suštnik, blagajnikom Janez Gornjak, tajnikom Miha Gornjak. Društvo šteje 102 ude. Podpornih udov šteje društvo 13 in so darovali za leto 1906 sledeči gg.: Neimenovan dobrotnik 10 K, Franc Korman 3 K, Peter Korman 3 K, Anton Brezovnik pri Sv. Lovrencu 2 K, Janez Korman v Ruti 4 K, župnik Ferd. Horvat pri Sv. Lovrencu 5 K, Jožef Korman starejši 5 K, Jožef Korman mlajši 2 K, Jožef Bresonelli 2 K, Jakob Vicman 1 K, Aleks. Echolcer 2 K. Podpore se je razdelilo bolnim udom odkar društvo obstoji 350 K 80 v. Odbor izreka v imenu društva vsem blagim podpirateljem lepo hvalo ter prosi še nadaljne podpore, ker društvo je v gnetnem stanju šibko. — Odbor.

Ptujski okraj.

p Ptujске novice. Zidanje nove mesine hiše ob ugodnem vremenu zelo napreduje in upajo do sredine novembra to veliko stavbo spraviti pod streho. — Župan Ornič je že dvakrat tožil demokratski list „Arbeiterwille“, ki spravlja jako nelepe